

LİMAN VE MOTOR FABRİKASI

LİMAN

Fahri Yazgan (1914):

“...Kastamonu için bir şans saydığım, **Atatürk**’ün **Gazi Çiftliği** Kurucusu **Tahsin Coşkan Kastamonu** milletvekiliydi. Yıl 1947. **Tahsin Coşkan**’la ahbablık kurdum. Kendisi her nedense bize karşı ayrı bir sevgi beslerdi. **Atatürk**’ün güvenini ve saygısını da kazanmış bulunduğundan, politikacılar arasında da değeri olan bir kişiydi. Bütçe komisyonu başkan yardımcısıydı da. Israrla bu liman konusunu kendisine empoze etmeye çalıştım. O kadar çok eksiklerimiz, o kadar çok isteklerimiz oluyordu ki, adamı da şaşırtıyorduk. Önce suyumuz yoktu. Elektrüğimiz yoktu. **Kastamonu** yolumuz yoktu. Limanı da sürdürdük araya. Ama o kişi, yine söylüyorum bunların hepsinin altından kalkmaya çalıştı ve bana büyük yardımlarda bulundu. Elbette artık belediye başkanıydım. 1949 sonunda bana bir mektupla, liman için meclise bir yasa taslağı sunduğunu müjdeledi. **Tahsin Coşkan**’ın

mektubundaki açıklamaya göre, o günlerde hazırlanmış olan, ‘Kıyılarımızda Balıkçı Barınakları’ yasasına ek olarak **Abana** ve **Cide**’yi de içine alacak şekilde ek yasa teklifi yapılmıştı. Yasa 1950’de çıktı. On yıl içinde **Türkiye**’de 36 balıkçı barınağı yapılacaktı ve **Abana** ile **Cide** bu 36’nın içindeydi. Biliyorsunuz 1950’de iktidar değişti. Yeni gelen iktidar bu 36 balıkçı barınağı içinden, kendisine oy veren yerlerin proje ve planlarını yaptırdı, **Abana** gibi oy alamadığı yerleri cezalandırdı. Ama sonradan, yasa zorunluluğu karşısında **Abana**’nın proje ve planı da ele alındı...” (AG, 1 Aralık 1977)

Marshal yardımı destekli projeyi 1957’de **Hollandalılar** yapar. Bizim gemicilerin saptadıkları “4,5 metre dalga yüksekliği” de doğru çıkar. Ama büyük paralar harcanan bu proje, **Bayındırlık Bakanlığı**’ndaki dosyalara konulup unutturulur. Yalnız **Abana** değil, **Cide** ve **İstafan** (Ayancık) limanları da yapılmamıştır.

Liman için dökülen ilk betonlar (1974).

Sabri Tıgılı (1926) 1973’te milletvekili olur ve limanı 1974 programına aldırır:

“**Abana** için balıkçı barınağı 1949’da programa alınmıştı. Bu kararı 1974’e dek politikacılar askıya aldı. Ben 1973’te **Kastamonu** milletvekili olarak meclise girince bu işin peşini bırakmadım. 1974’te **Ecevit** Hükümeti zamanında balıkçı barınağı programa alınarak temeli atılmıştır. Bugün kimi eksiklikleri ile çalışır durumda olan barınağımız **Abana** ekonomisine ve açık deniz balıkçılarına önemli katkılarda bulunuyor. Balıkçı sandalı sayısı, barınaktan önce üçü beşi geçmiyordu. Bugün, aşağı yukarı her ailenin bir balıkçı teknesi var. Kendi yiyeceği dışındaki balığı satarak, aile bütçelerine önemli katkılar sağlıyorlar” (AG, Kasım 1994).

Vecdi İlhan (1924):

“1973’te milletvekili oldum. **Abana**’ya hizmet etmek bizim en büyük görevlerimizden biriydi. Çünkü Abana, yalnız turizm açısından değil, demokrasi açısından da **Türkiye**’nin sayılı ilçelerinden biriydi. Elimizden gelen her şeyi yapmak gayreti içindeydik. Önce Abana’ya bir liman gerekliydi. **Fahri Yazgan**’la **Mahmut Şekerci Ankara**’ya geldiler. **Sabri Tıgılı** da var. Ben de onlara katıldım. İlkönce **Limanlar Dairesi** Genel Müdürlüğü’ne gittik. Genel Müdür Yardımcısı Feyzi **Kastamonu Lisesi**’nden arkadaşım. Feyzi açtı projeleri, ‘**Abana** var ama, bugünkü kalkınma planı içinde yok’ dedi. Biz üsteledik, planlama dairesine gittik ve parasını 1974 bütçesine koydurduk” (özel söyleşi).

Sait Şen (1930):

"Ben denizciyim. Uluslararası deniz haritalarında **Haciveli, Haciveliolu İskele** olarak görünüyor. Bu demektir ki, **Haciveli**'den kayıkla büyük gemilere yükleme yapılabilir. Eğer liman **Haciveli**'ye yapılıyorsa, 50 yıl, 100 yıl hiç sorun olmazdı" (özel söyleşi).

Refik Yorgancı (1943):

"Limanın taşınım taşınması işini **Rasim Yüksel**'in (1934) yükleniciden alabilmesi için Belediye Başkanı **Mahmut Şekerci** (37) ile **Samsun**'a gittik. Gece lokantaya Mühendis **Mustafa Atayurt**'u (1924) çağırdık, geldi. **Samsun Devlet Su İşleri**'nde çalışıyordu. Konuşurken Atayurt limanın nereye yapılacağını sordu Şekerci'ye. O da, kıyıda ki lokantanın (bugün havuzlu tatil köyü) altına yapılacağını söyledi.

Mustafa Atayurt dedi ki: 'Benden görüş isterseniz oraya liman olmaz! Limanı olanaklar ölçüsünde **Abana** önünden uzaklaştırın. Ben size **Haciveli**'ye yapın diyeceğim ama, **Haciveli** olduğum için söylüyor diyeceksiniz. Gidin **İlişi**'ye (Yakaören) yapın. **Harmason Çayı**'nın öte yakasına yapın.' Onun sözlerinden **Mahmut Şekerci** etkilendi. Buraya gelince kahvede halkla bir toplantı yaparak durumu anlattı. O zaman **Molla'nın Mustafa** (Şenol, 1904) **Mahmut Şekerci**'ye bozuk attı: 'Sen zaten **Samsun**'a gidip **Haciveli** ile yemek yedin, bunu yapacağın belliydi. Seni belediye başkanı seçmekle yanlış yaptık.' **Mahmut Şekerci** yine de onları dinlemeyip limanın **Çölmekçi Altı**'na kaydırılmasını sağladı. Ha, **Samsun**'da yükleniciyi bulup taş taşıma işini konuştuk. Adam 'Neyiniz var?' dedi. O zaman **Rasim Yüksel**'in bir **Vabis** kamyonu var. Adam güldü. 1-2 kamyonla bu işin olmayacağını, 25-35 tonluk '**oklit**'ler gerektiğini söyledi" (özel söyleşi).

1978

Dündar Şenol (1934):

"Mühendis **Mustafa Atayurt** (1924), '**Haciveli Kayası**'nın doğal ayakları var' diyerek, limanın **Haciveli**'ye yapılmasını önerdi. Ama o zamanın **Abanasını** yönetenler 'Sen bizi **Haciveli**'ye çekeceksin' diye reddettiler. Bugün o yöneticilerin yanlışının cezasını çekiyoruz" (özel söyleşi).

1974'te başlayan liman yapımı 20 yıldan çok sürdü.

1978'de, limanın yapımı sürerken ilk motor yanaştı.

1990'lı yılların başlarında proje hemen hemen tamamlandı.

1995'te 80 metrelik uzatma çalışmaları başladı ve 1988'de bitirilerek fenerler yandı.

LİMANA İLK MOTOR YANAŞTI

Yapılmakta olan limana bir iskele yapılmaya başlandığını geçen sayımızda yazmıştık. Bu geçici iskelenin yapımı tamamlanmış ve 6 Ağustos'ta **Selahattin Dalgakıran** yönetimindeki **Şakiroğlu** adlı motor limana yanaşmış ve liman yapımı için **Bartın**'dan yüklediği 90 ton çimento boşaltmıştır.

AG (15 Ağustos 1978)

ABANA MOTOR FABRİKASI

Billur Tıgılı (1938):

"1970'li yıllardı. **İsviçre**'deki **Ahmet Altıntop** (1924) geldi ve dedi ki: 'Bir **Alman Türkiye**'de fabrika kurmak istiyor. Ben de sizin memleketinizi gördüğüm için, yıllardır **Abana**'ya bir şeyler yapmayı istemenizi bildiğim için sana geldim' dedi **Sabri Tıgılı**'ya (1926). Böyle başladı fabrika girişimi" (AG, Haziran 1992).

Sabri Tıgılı'nın (1926), **Salim Yılmaz**'a (1938) yazdığı 4 Mart 1973 tarihli mektuptan:

"...İşte bu arkadaşımız (**Ahmet Altıntop**, 1924) aracılığıyla, iki yıl kadar önce **Almanya**'nın **Reutlingen** şehrinde **Gustav Waltz** adında bir fabrikatörle tanıştık. Bu kişi kırk yıldır **Almanya**'da elektro mekanik sanayi dalında doğru ve dalgalı akımlı elektrik motorları ve elektrik jeneratörleri yapımı ile uğraşır. **Almanya**'da, oturmuş ve onurlu bir sanayici durumuna gelmiş bir kişi. **Türkiye**'de yatırım yapmak istemiş. **Ahmet Altıntop** da **Abana**'yı ve bizleri düşünmüş. Önce mektupla anlaştık. Sonra bir kurul olarak **Türkiye**'ye geldiler. **İstanbul, Ankara, Abana, İnebolu** ve **Karabük**'te görüşmeler yaptık, incelemelerde bulunduk. Ve sonuç olarak **Abana**'da, **Abana Elektromekanik AŞ**'sini, bu **Alman** firmayla ortak olarak kurmaya karar verdik."

Hürriyet Gazetesi:

“Almanya’nın **Reutlingen** şehrinde bulunan **Gustav Waltz** şirketi, **Abana**’da elektrik motorları imal edecek bir fabrika kuracaktır. **Devlet Planlama Teşkilatı** tarafından projesi kabul edilen **Abana Elektrik Motor ve Jeneratörleri Fabrikası**’nın 1976 yılında tam kapasite ile faaliyete geçeceği ve yılda 3.600 adet 10 kw gücünde alternatif akım jeneratörleri ile 1.800 adet 5 kw gücünde alternatif akım jeneratörleri imal edeceği bildirilmiştir. Fabrikanın sabit yatırımları 20 milyon; işletme sermayesi de 6 milyon lira olacak ve yatırım tutarı bu suretle 26 milyon lirayı bulacaktır. Fabrika halka açık bir şirket olarak kurulacak, sermayesinin %46,8’ini **Alman** firması; geri kalan %53,2’sini de yerli ortaklar temin edecektir” (18 Kasım 1973).

İlk projeyi **Almanlar** yapıyor. Ama bizim yasalara uygun değildir proje. **Türkiye**’ye çağırılıyor **Almanlar**. **İş Bankası** Hukuk Başdanışmanı (Alman Büyükelçiliği’nin de danışmanı) Ticaret Hukuku Profesörü **Hikmet Belbez**, **İstanbul Üniversitesi** İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi (ve Türk-Alman Dostluk Cemiyeti başkanı) Prof. Dr. **Ekmel Zadil** ve yine İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Doçent **Önder Arı** da isteğimiz üzerine **Almanlar**la yapılan ve üç gün süren toplantılara katılıyorlar. Sayılan bu üç üniversite öğretim üyesi, kurulacak fabrika için bundan sonraki dış ilişkileri yürütmeyi de üstleniyor. İlerde ortaklığın yönetiminde de görev alacaklardır.

Hasan Çörüz, Sabri Tıgılı ve Fahri Yazgan
(Hasan Çörüz).

Proje yapımı **Ayyıldız Ortaklığı**’na veriliyor. Beş mühendisten oluşan **Ayyıldız Ortaklığı**’nın tüm üyeleri **Abana**’yı yakından tanıyor. **Abana**’da bir yaz piknik yapmışlar. Proje ücreti olan 100 bin liranın 60 binini “**Abana Elektro Motor** Fabrikası Kurma Derneği”nce karşılanıyor. Geri kalan 40 bin lira, fabrikaya ortak olacak olan **Abana Belediyesi**’nce, proje bitiminde ödenecek. Kurulan dernek Abanalılardan ve **Abana**’yı sevenlerden oluşuyor. Dernek üyelerinin verdikleri para, fabrika kurulursa alacakları “pay”lar için verilmiş sayılacak. Fabrika kurulamazsa, Abana için bir yardım olarak kabul edilecekti.

Proje yapılırken **Alman** ortağın yetkilileri **İstanbul**’a çağırıldı. **Alman** ortak %46 ile katılıyordu. Ayrıca üretilecek motorların %50’sini satın alma güvencesi veriyordu.

Bu arada özellikle **Sabri Tıgılı**’nın (1926) çabasıyla **Kastamonu**, “geri kalmış iller” kapsamına alındı. Böylece “**gümrük dışı**” kalma ve “**yatırım indirimi**”nden yararlanma olanağı sağlandı.

Proje tamamlanarak, 27 Aralık 1972’de başvuruluyor ve 4 Kasım 1973’te, 35 maddeden oluşan ana sözleşme **Resmi Gazete**’de yayımlanarak yürürlüğe giriyor. Sözleşmeye göre, yabancı ortakla **Abana Belediyesi** dışındaki hiçbir kişi ve kuruluş 100 bin TL’nden çok pay

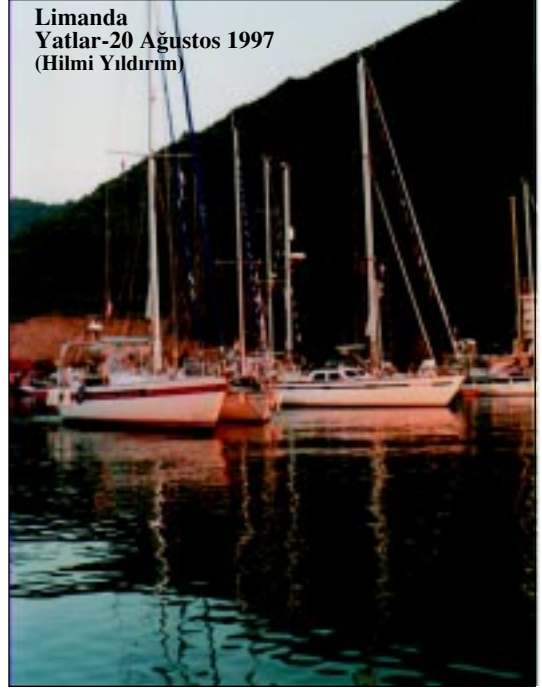
alamaz. Yönetim kurulu üyeleri **Herr Hundsorfer**, **Herr Hoch**, **Sabri Tıgılı** (1926), **Mahmut Şekerci** (1937) ve **Ekmel Zadil**’den oluşur.

Uzun bir bekleme döneminden sonra **Sabri Tıgılı** (1926), ortaklara (pay alan kişilere) yolladığı 19 Temmuz 1975 tarihli mektupta, **Alman** ortakla, yükümlülüğünü yerine getirmediği için ilişkilerin kesildiği, **Metzingen**’de (Almanya) **Blocher Motor** KG kuruluşuyla anlaşmaya varıldığı, işlemlerin tamamlanarak ağustosta (1975) temel atılacağını yazıyor.

Daha sonra bu ortak adayıyla da fabrika kurulamaz. Yeni ortak adayı **İsviçre**’den “**Landert Motoren AG**”dir. Bu kuruluş ile 1977 Ocak’ında “**Lisans Anlaşması**” imzalanmış, “**proje ve fizibilite**” çalışmalarına başlanmış ve **Almanya**’nın “**İşçi Şirketlerine Yardım Fonu**”ndan 50.000 DM bağış sağlanmıştır. Kuruluş Haziran 1977’de tamamlanacaktır.

Belediye Bahçesi’nde yapılan toplantılardan birinde fabrika yönetim kurulu üyelerinden kimileri.

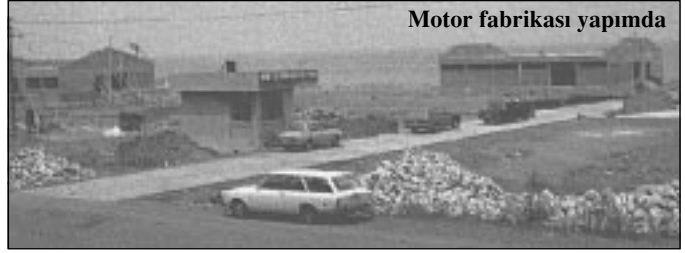

Limanda
Yatlar-20 Ağustos 1997
(Hilmi Yıldırım)

1978'e gelindiğinde **Abana Elektromekanik** Sanayi AŞ yeniden kurulur (24 Mayıs 1978). Bu kez ortaklar arasında önceki kurucuların 8'i (yabancı ortak da) yoktur. Kurucu ortak sayısı, 9'u "**tüzel kişilik**" olmak üzere 51'dir. Bunlar ortaklıktaki sıralamaya göre şunlardır:

Tüzel kişilikler: **Abana Belediyesi, Yol-İş Holding, Yol-İş, Disk, Maden-İş, Genel-İş, Köy-Kop sendikaları, Meksan ve Kompeir.**

Gerçek kişiler: **Sabri Tıǧlı, Ekmel Zamil, Yılmaz İnan, Ahmet Altıntop, Hikmet Belbez, Salih Mesudiyeli, Hayati Tahsin Yılmaz, Salim Yılmaz, Yılmaz Akın, Sadık Özgül, Musa Beyler, Hüda-verdi Talay, Levent Çakmur, Hayri Ürgüplü, İsmail Haydar Uca, Mahmut Şekerci, Muzaffer Tıǧlı, Nazım Önüralp, Sabri Kalafat, Fahri Yazgan, Orhan Öcalgıray, Nejat Köylüoǧlu, Lütfi Bornavalı, Mücahit Yeşiltan, Orhan Demirtaş, Hayati Demirtaş, Ahmet Kuru, Mehmet Kuru, Bahattin Yorgancı, Mehmet Şener, Ali Nail Sarıkaya, Kenan Şener, Kâzım Yazgan, Necati Çakıcı, Bahir Ersoy, Hüseyin Yıldız, Mete Gürsoy, Kenan Durukan, Naci Limasollu, İsmail Kartal, Ali Naci Kurdoǧlu ve Turan Bey-pınar.**

Motor fabrikası yapımında

Motor fabrikası yapımında (Salim Yılmaz).

15 Eylül 1978'de, **Abana Belediyesi**'nin ortaklık karşılığı olarak verdiği **Harmason**'daki 26.700 m²'lik arsa üzerinde altyapı çalışmaları başlar.

Engin Zan:

"Şimdilerde **Abana**'da yeni bir yaşam filizleniyor. Her şeyi devletten ve gurbetçilerden beklemek yerine, 'Bıraraya gelip bir şeyler yapabiliriz' demişler. **Almanya**'daki gurbetçisi, **Abana**'nın esnafı; memuru, **İstanbul**'da; **Ankara**'da kazanan tornacısı; işçisi, yörenin mimarı; mühendisi; bürokratu bıraraya gelmişler, dışa bağımlı olmayan, montaja dayanmayan yapıma yönelik elektrik motoru fabrikasının temelini atmışlar. Fabrikanın kuruluşuna kimileri inanmamış. Ama fabrika yükseldikçe, makineler geldikçe, enerji direkleri dikildikçe inanmayanlar da bir bir inanmaya başlamışlar. Bize de kısmetmiş böylesi onurlu, ülkemize yararlı bir fabrikanın çorbasında tuzumuzun olması. Ancak, biz montaj mühendisleri, yapacak çok işimizin; kuracak çok fabrikamızın olduğu bilinciyle yarın başka başka yerlerde kendi fabrikalarımızı daha bir güzel, daha bir yetkin olarak kuracağız. Artık fabrikalarımızı yabancılara kurdurtmayacağız. Biz **Abana**'da konuşuyoruz. Biz gideriz ama, fabrika üretime girer, dumanı tüter. Birçok kişiye iş-ekmek kapısı çıkar. **Abana**'yı tüm **Türkiye** öğrenir. Yollar daha çabuk yapılır. Yöre daha bir ışıklanır, daha bir güzelleşir. İşte bu nedenledir ki, yöre halkı (**Abanalısı, Bozkurtlususu, İlişilisi**) fabrikanın bir an önce üretime geçmesi için daha bir sarılmalı, daha bir desteklemelidir" (AG, Ağustos 1989).

19 Mart 1978'de yapılan yıllık genel kurul toplantısında, **Abana Elektromekanik** Sanayi ve Ticaret AŞ Yönetim Kurulu Başkanı **Sabri Tıǧlı, Alman Siemens** kuruluşu ile teknoloji anlaşması yapılmak üzere olduğunu ve yurtdışından alınacak makinelerin seçiminde **Siemens**'in görüşünün de alınacağını söyler. **Siemens** adı ilk kez bu toplantıda duyulur. **Siemens**'le "**lisans anlaşması**" 1980'de yapılır.

1981'de **Elektromekanik**'in 447 olan ortak sayısının dağılımı şöyledir: Yakın Çevre: **Abana 78, Bozkurt 28, Kastamonu 15, İnebolu 8, Çatalzeytin 4, Karabük 4, Daday 3, Devrekâni 2, Boyabat 1.** Öteki yerler: **İstanbul 202, Ankara 85, Samsun 4, Zonguldak 2, Konya 2, Marmara Adası 1, Trabzon 1, Erciş (Van) 1, Tatvan (Bitlis) 1, Ereǧli (Zonguldak) 1 ve Erzurum 1.**

Sabri Tıǧlı (Elektromekanik Yönetim Kurulu Başkanı, 1926):

"**Karadeniz**'in en güzel ilçelerinden birisi olan **Abana**'da kurmakta olduğumuz büyük sanayi kombinasyonu, yöre halkının ekonomik olanaklarını geliştirecek ve yüzlerce hemşerimize iş sağlayacaktır. Şirketimizin artırılan 175 milyonluk sermayesi, yurt içinde ve dışındaki **Abanalılar** ile **Abana**'yı seven ve ülkenin sanayileşmesini isteyen değerli tasarruf sahipleri tarafından hızla paylaşılmaktadır. Bu sürekli ilgi ve kombinamızın genişletilmesi ilkemiz gözönünde tutularak, kısa bir süre sonra şirketimiz sermayesi yeniden artırılabilecektir. **Abana Elektromekanik** Sanayi ve Ticaret AŞ'nin ve kısa süre sonra üretmeye başlayacağı elektrik motorlarının ülkemize ve **Abana**'ya verimli olacağı inancı ile değerli ortaklarımıza, Sevgili **Abanalılara** ve sayın tasarruf sahiplerine en iyi dileklerimi sunarım" (AG, 15 Mayıs 1981).

Sabri Tıǧlı
Vecdi İlhan'la.

Hayati Demirbaş (1931):

“Çokları inanmayıp, ‘Bu fabrikaya saman dolduracaksınız!’ dedi. İşin garibi bunu söyleyenlerden **Abanalı** biri yönetim kuruluna girmek istedi. Genel müdür, ‘Bunları seçeceksiniz’ diye baskı da yaptı. Son anda bozduk oyunlarını” (özel söyleşi).

Mahmut Şekerci (1937):

“İnanın arkadaşlar, bu kuruluşu kurarken çektiklerimizin hiçbirini çekmemişsinizdir. Bu çektiklerimizi burada anlatmaya kalksak, saatlerinizi alır. O devri kapatıyoruz. O geçmiş. Bunun acısını ben çekiyorum. Şu dört aylık **grev** süresince içim sızlıyor, içim. Çünkü büyük hizmet getirilmiştir arkadaşlarım! (...) Bu fabrika yalnız sizin değildir!

Siz buradan emekli olacaksınız, sizin çocuklarınız gelecek, çalışacak. Biz bu fabrikayı bugünkü işçiler için kurmadık. **Abana**’nın geleceği için kurduk. Onun için fabrikayı kapatmaya, greve gitmeye hakkınız yoktur” (AG, Eylül 1992).

Yeni İnebolu Gazetesi:

“Birkaç gün önce, **Abana**’nın **Almanya**’daki gurbetçilerinden **Salim Yılmaz** (1938) gazetemizi ziyaret etti. Bizler de, **Abana**’da kurulan elektrik motorları fabrikası hakkında **Salim Yılmaz**’ın görüşlerini aldık. ‘Fabrika hakkında beyanat vermeye selâhiyetim yok’ demesine rağmen, bildiği konularda bizleri aydınlattı **Salim Yılmaz**. **Abana**’daki, yurtdışındaki ve gurbetçi **Abanalıların** hisse senetleriyle ortak oldukları **Siemens**

Elektrik Motorları Fabrikası makinalarının bir kısmı **İstanbul** gümrüklerine geldi. Bir kısmı da **İnebolu** Gümrüğü kanalıyla **Abana**’ya ulaşacak. **Abana**, ‘geri kalmış bölge’ sayıldığından, gümrük vergisi alınmıyor. Şimdiye kadar 300 bin mark, **Alman** Hükümeti’nin ‘**İşçi Şirketlerine Yardım Fonu**’ndan yararlanıldı. İlk etapta 150 kişi, ilerde 600-650 kişinin çalışacağı fabrika, **Abana** ve yöresinde işsizliği ortadan kaldıracaktır. ‘Biz işçileri, gurbettekileri biraraya toplayarak, fabrikayı en kısa zamanda faaliyete geçirecek yönetim kuruluna çok şey borçluyuz’ diyor **Salim Yılmaz**... Bizleri dostça selamlayıp ayrılıyor” (16 Ağustos 1982).

Birkaç kez “sermaye artırımına gidildi. **Avrupa İskân Fonu**’ndan 6 milyon dolar kredi alındı. **DESİYAB** (Devlet Sanayi ve Yatırım Bankası) ve **Türkiye Kalkınma Bankası** da ortaklığa alınınca, ilk ortakların payları (yatırdıkları sermaye) neredeyse sıfırlandı. Örneğin bir konut (daire) satın alınabilecek çoklukta para yatıran kişinin “pay değeri”, bir “**Abana-**

İstanbul otobüs bileti”ni bile karşılayamaz duruma düştü.

Fatma Gemicı (1906):

“Taksit taksit 100 bin liralık payım var. 1971’de 30 bin liraya bir daire almıyordum. Şu anda (1993) bir milyar liralık payım olması gerekirken, 100 binde duruyor. Çok ilginç bir durum. Bizi aptal yerine koydular” (AG, Kasım 1995).

Ahmet Altıntop (1924):

“**Elektromekanik**’ten 350.000 TL’lik pay aldım. Aynı anda **Bahçelievler**’den (İstanbul) 130.000 TL’na ev almıştım. Şimdi o ev yarım milyar TL ediyor. Fabrikadaki payımız ise yerinde sayıyor. Geçenlerde genel merkeze uğradım, payların değerini dört kat artırdıklarını söylediler! Gerçi biz, ‘Memlekete hizmet olsun, **Abana**’daki işsizlik sorunu çözülsün’ diye düşünmüştük.

Gördüğünüz gibi, aradan bunca yıl geçti, kâr dağıtılmadığı gibi, bizim para da pul oldu...” (AG, Eylül 1992)

Adnan Öney:

“Yöreyle yakından uzaktan ilişkisi bulunmayan, ağız pipolu, maroken koltuklarına gömülmüş, halkın sözde temsilcilerinin ortakları arasında bulunduğu, yalnızca yazın en güzel günlerini **Abana**’da geçiren büyük sermaye sahiplerinin, patronların, müteahhitlerin yönetim kurulunu oluşturduğu, yalnızca kuruluşunda değil, üretim sürecinde de dışa bağımlı, işçisini bile ithal etmek durumunda olan **Abana Elektromekanik** bir halk girişimi, bir hemşehri şirketi midir? Yoksa büyük sermayenin, halkın küçük tasarruflarından yararlanarak ekonomik ve siyasal etkinliğini sürdürmesi hareketinin bir parçası olan halka açılma mıdır?” (AG, 1 Kasım 1979)

1974

Fabrikanın temeli atılıyor. 26 Ocak 1979
(Hayri Aydemir).

Dursun Tıgılı (1946):

“Demokrasi ile yönetilen her ülkede grev, çalışanların en doğal hakkıdır. Elbette ki işçiler huzurlu bir yaşam sürdürmek isteyecektir. 2 Ağustos'ta (1992) yapılan **Elektromekanik** genel kurulunda konuşan belediye başkanı dışındaki tüm konuşmacılar hep işçilere yüklendi. Tüm konuşmalarda çok emekle, özveriyle kurulan fabrikada **Abanalıların** söz sahibi olamamalarından yakınıldı. Bu, baştan beri uzlaştırıcı bir liderimizin olmamasından kaynaklanıyor. ‘Önder’ diye peşlerine takıldığımız liderlerimiz, yaptıkları anlaşmalarda **Abana'yı** ve Abanalıyı gerektiği gibi koruyamamışlardır” (AG, Ekim 1992).

Satı Başı (1933):

“**Türkiye** son 20 yılda teknolojiye hızla ilerleyen bir ülke. Daha düne kadar insan gücüne dayalı ilkel teknikle ayakta tutmaya çalıştığımız sanayimizin yerini bugün, çağın en ileri tekniğine uygun biçimde geliştirilen hassas makineler almaktadır. **Alman Siemens** işbirliğiyle geliştirilen bir fabrikayı gezdim. **Kastamonu**'ya bağlı **Abana** İlçesi'nde kurulu bu dev fabrika, sanayide kullanılan elektrik motorları üretecek. Deniz, kum ve ormanların kucaklaştığı görkemli bir kıyı şeridi üzerinde inşa edilen fabrika 27 bin metrekare üzerinde bir alana kurulmuş. İçinde idare binaları, sosyal tesisleri ve hizmet üniteleri mevcut. Bu fabrikanın şimdiki haline gelmesi elbette kolay olmamış. Geçmişte **Türkiye** üzerine içten ve dıştan körüklenen kirli ve çirkin siyasi çekişmeler bu yurt köşesindeki fabrikayı bile bulmuş.

Abana ve **Abanalı** mücadele etmiş, yılmamış, kirli elleri bir bir kırmış ve bu eseri elbirliği, gönül birliği yaparak bugünkü haline getirmiş. 200 personelin görev alacağı dev tesisler için yönetim kurulu üyelerinden oluşan bir mübaya grubu, teknik makine ve techizatların alımı için **Federal Almanya**'ya gitmiş, gerekli işlemler yapılmış ve neticeye hızla yaklaşılmıştır. Fabrikanın bir an önce üretime geçmesini sağlamak gayesiyle **Avrupa İskân Fonu**'ndan 5,8 milyon dolar kredi temin edilmiş, bu paranın 4 milyon doları üretimi gerçekleştirecek mamüllerin yapılmasında kullanılacak olan dev, hassas makinelerden oluşan techizatın yurtdışından alınmasında kullanılmıştır. 2.000 nüfuslu bir yurt köşesi olan **Abana**, boyundan büyük işleri, akıl ve mantığını birleştirip yurt ekonomisine çok olumlu katkılarda bulunma görevini yerine getirmiştir...” (Ankara Ticaret Gazetesi , 16 Kasım 1981)

Abana Elektromekanik, 15 Kasım 1984'te deneme üretimine başladı ve **Abana**'daki işsizlik büyük ölçüde önlendi.

Burhan Arpad (Mudanya, 1910):

“**Abana**'da elektrik motorları fabrikası kuruldu. **Siemens** lisansıyla kurulan fabrikada 300 **Abanalı** çalışıyor. Her çalışan, birkaç kişinin geçim sorumluluğunu yüklenilebileceğine göre, şimdilerde **Abana** nüfusunun 1.000 insanı gurbet yolunu tutmayacaktır. **Abana** elektrik fabrikasının daha da büyütülmesi ve kimi yan tesisleri kurulması yolunda olumlu gelişmeler var. Kendi deyimleriyle **Abana** kabuk değiştiriyor. **Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası** eliyle kurulmuş olan

İLK “SOLCU” FABRİKA CAN ÇEKİŞİYOR

1968 kuşağının sosyal demokrat teori ve amatör bir heyecanla temelini attığı **Abana Elektromekanik**'te bugün dananın kuyruğu kopuyor. 1968 kuşağının başlattığı, **Kenan Evren**'in üretime açtığı fabrikada 113 gündür yaşanan grevin kaderi, bugün yapılacak genel kurulda belli olacak (...).

Alınan kredilerle, zamanla hisse oranları azalan ve bugün birçoğunun hissedar olduğunu bile unuttuğu **Abana Elektromekanik**'in ortakları arasında **DİSK, Maden-İş, Yol-İş, Ağaç-İş, Köy Koop, Muhsin Batur, Halil Başol, Reşit Ülker, Kenan bulutoğlu** da bulunuyor. 1968 kuşağının gençleri olan birçok sendikacı ve politikacının da ortak olduğu **Abana**'ya, parası olmadığı için o günlerde ortak olamayan ve sürekli sitem eden **İrfa Özaydınlı** ise, dostları tarafından şanslı sayılıyor.

Siemens'ten, **Koç holding** ve **İbrahim Bodur**'un ısrarlı talebine rağmen, elektrik motoru teknolojisini almayı başaran **Abana**'nın, o günlerdeki öyküsünü **Sabri Tıgılı** şöyle anlatıyor:

“**Abanalılar İstanbul ve Ankara**'da küçük imalat ile uğraşır. Kendilerine sorduğumda, en fazla ihtiyaç duydukları ürünün elektrik motoru olduğunu söylüyorlardı. 1974 yılında **DPT**'ye başvurduğum ve yıllık 250 bin motor ihtiyacımız olduğunu; bunun sadece 100 binini üretebildiğimizi öğrendim. Birden sevindim. Çünkü sadece **Abanalı** imalatçı arkadaşlarımızın yıllık 50 bin elektrik motoru ihtiyacı vardı. Hemen karar verip girişime geçtim (...).”

Abana Elektromekanik'i geri isteyen ve bu konuda kampanya başlattığını belirten **Sabri Tıgılı**, gönüllü ve ücretsiz çalışacak bir yönetim kurulu, üreten ve kâr eden bir kuruluş istediğini belirterek şöyle konuştu:

“**Abana Elektromekanik**'in ürettiği elektrik motorlarının çoğunluğunu, **Abanalı** olan sanayiciler satın alıyor. Belki de bu, hiçbir ülkede ve hiçbir malda böyle değildir. **Abana**'yı yaşatabilmek için, aynı zamanda müşteri olan bu insanlarla işçiler ve yerli halkla birlikte **Abana**'ya talibiz. Er veya geç, kendi kurduğumuz bu fabrikanın sahibi olacağız...”

Sabah Gazetesi (1972)

fabrikanın sermayesi 3,5 milyar (...). Evet, 1955'ten günümüze geçen 30 yılda **Abana**'da çok değişimler görüldü. 1950'li yılların cezalı 1.500 insanının sayısı 3.000'e ulaşmakla kalmadı, endüstrileşme yolunda önemli gelişmeler başladı. Günümüz uygar toplumlarına endüstrileşme yolu ile ulaşabildiğini **Abanalılar** kavradı” (Cumhuriyet Gazetesi, 24 Mart 1987).

Türkiye’de “halk girişimi” niteliğinde olan iki projeye **Avrupa Konseyi İskân Fonu** tarafından toplam 85 milyon dolar kredi açılacak. Kredinin açılması, Avrupa Konseyi İskân Fonu Yönetim Kurulu’nca geçen ayki toplantıda kararlaştırıldı.

65 milyon dolarlık kredinin 6 milyon doları yurt dışında çalışmakta olan bazı işçilerimizin **Kastamonu’nun Abana İlçesi’nde** kurmakta oldukları **Elektromekanik Sanayi** projesinin dış mali kaynak gereksinimi için kullanılacak...

T. İş Bankası’nın **İş Gazetesi** (Ekim 1980)

1991’de **Türkiye Kalkınma Bankası**, “kurtarılmak için başvuran 130 kuruluş” arasına **Abana Elektromekanik**’i de alır. Bu kuruluşlar satış için “halka arz” edilecektir:

“Halka arz, borsada ya da ‘borsa dışında blok satış’ olarak elden çıkarılacak **Türkiye Kalkınma Bankası**’nın payları arasında **Abana Elektromekanik** de var. Bu bankanın **Abana Elektromekanik**’te %49,2’lik payı var. Bunun tümü satılacak” (Ekonomist, 17 Mart 1991)

Elektromekanik’in “özet öyküsü”nü 1999’daki Fabrika Müdürü **Kadir Şengül**’den (1959) dinleyelim:

“Kuruluş döneminin uzun olması nedeniyle parasal darboğaza giren kuruluş, ‘sermaye artırımına giderek, **Kalkınma Bankası**’nca

‘Devlet Ortaklığı’ konumuna getirildi.

İniş çıkışlarla dolu bir üretim sürecinden sonra 1 Mayıs 1994’te özelleştirme kapsamına alınarak **Ar Holding**’e satıldı.

Ar Holding, kısa bir çalıştırmadan sonra 1 Ağustos 1994’te **Meta Abana**’ya devretti.

Meta Abana, girilen parasal darboğaz nedeniyle 23 Aralık 1997’de üretimi durdurdu.

Büyük ‘hammadde girdisi’ olan **‘laminasyon sacı’** dışalımını yapan **Yücehan AŞ**, laminasyon sacını işleyerek dışsatımını yapmak amacıyla kuruluşu **Meta Abana**’dan satın aldı.

Fabrika, 8.000 m²’si kapalı alan olmak üzere 26.000 m² alan üzerinde çalışıyor. Üretim konusu, ‘3 fazlı, sincap kafesli asenkron elektrik motoru’dur.

0,12 Kw ile 22 Kw (1/6 hp ile 30 hp) arasında çeşitli tiplerde motor üretiliyor. Yıllık üretim 137.500 motordur.

Fabrikada 286 işçi ve 47 çırak(*) çalışıyor. Üretim 1980 teknolojisiyle sürüyor ve üretilen motorların %40’ı dışsatıma gidiyor. **Abana** motorları **Avrupa**, **Amerika** ve **Filipinler**’e dek pazarlanıyor.

1999’da, ülkemizde konusunda üçüncü büyük kuruluş olan **Yücehan**, ayakta kalabilmenin temel dayanağı olan **‘yeni teknolojiyi’** yakalamak zorunda. Bunun için teknik çalışmalar sürüyor. Parasal kaynak tamamlanınca yaşama geçirilecek” (AG, Aralık-Ocak 1998-99).

Abana Motor Fabrikası 25 Haziran 1999’da üretimini durdurdu.

22 Ağustos 2000’de üretim yeniden başladı. Bu kez sendikali işçilere yer yoktu.

*) 1999’da kapatılan (2004’te yeniden açılan) fabrikadaki çıraklık durumuna da açıklık getirelim: Çıraklar, **İnebolu Çıraklık Eğitim Merkezi**’ne bağlı iki sınıftan oluşuyordu: Tesfiye ve elektrik. İlköğretim okulunu bitirenlerden yaş durumlarına göre (başvuru çoksa yazılı test yapılarak) her yıl 10 öğrenci alınıyordu. Bunlar günde 5 saat iş, 4 saat de ders yapıyordu. Dersler, fabrikada açılan sınıfta yapılıyordu. Eğitimde genel dersler (Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, din kültürü) de vardı. Eğitim süresi 4 yıldır. Genelde **Abana**’daki okullardan gelen öğretmenler “milli eğitim”den saat ücreti alıyordu. Sınav genellikle **İnebolu**’da yapılıyordu. Yıllık izin bir aydı. Dört yıllık eğitimi başarıyla bitirenler “**kalfa**” olarak fabrikada işe alınıyordu. 1985’ten 1999’a dek fabrikada çıraklık eğitimi verildi. 1999’da Fabrikada 47 çırak vardı.

ÇALIŞMAYAN FABRİKA BORCUNU NASIL ÖDER?

Murat Köse.

Ülkemizdeki üç büyük elektromotor fabrikasından biri konumunda bulunanve **Yücehan AŞ** tarafından işletilen **Abana Motor Fabrikası**’nda bugüne kadar yaşanan çeşitli sorunların ortadan kaldırılması için kollar sıvandı.

Yücehan AŞ Yönetim Kurulu başkanı **Gökhan Yardımcı**, kendilerinin sürekli çözüm ve uzlaşmadan yana olduklarını, aynı anlayışı karşı taraftan da beklemediklerini söyledi.

Geçmişten gelen 100 milyar liralık borcun, iki yıl içinde 600 milyar liraya ulaştığını belirten Yardımcı, “Biz, borcu ödeyeceğimizi, ancak taksitlere bağlamasını talep ettik. Bu yapılmadı. Motorlara, yedek parçalara, hammadde ve yardımcı maddelerle etiket makinesine haciz işlemi uygulandı. Biz, işçilerimizle uzlaşmayı sağladık. Çalışmak istiyoruz. çalışmayan bir fabrika borçlarını nasıl öder?” dedi.

Firma olarak **Abana**’da bu fabrikanın mutlaka yaşatılmasına inandıklarını vurgulayan Yardımcı, şunları söyledi:

“Biz iyi niyetlerle bu işi başladık. İşe başladığımızda geçmişten kalan işçiyeye 600 milyar lira borcu ödedik. **SSK**’ya 90 milyar, maliyeye ise toplam 101 milyar lira borç ödemesinde bulunduk. Ne var ki, dünyadaki büyük ekonomik krizden biz de etkilendik. Satışlar durunca elde stoklar oluştu. Ardından toplu sözleşmesi gündeme geldi. Ücret zammı yüksek olunca ödemelerimiz güçleşti. Dolayısıyla işçi tasfiyesine gittik. Mayıs 1999’da işçiler, ücretlerinin tamamını alamadıkları gerekçesiyle greve gidince, fabrikada üretim durdu.” (...)

Kastamonu Gazetesi (8 Mart 2000)

Sendikali işçiler bir toplantıda.

Fabrikanın Eylül 2000 durumunu **Yücehan AŞ** Yönetim Kurulu Başkanı **Gökhan Yardımcı** (1943) anlatıyor:

“Geçmişte bu fabrikada yaşanan sıkıntılar bitti. Biz artık, Sayın Belediye Başkanı, tüm yetkililer ve tüm **Abana** halkı ile uyum içindeyiz. Elimizdeki değerini anladık. Hep beraber **Abana Motor**'u daha çok geliştirmek, fabrikanın teknolojisini yenilemek, pazar payımızı artırmak için birlik olduk, hep beraber çalışıyoruz.

Abana'da oturanların sayısının bugün 3.000 olduğu düşünülürse, ilerde alacağımız işçi sayısıyla

bu küçük ilçemizin geçim kaynağı buradan sağlanmış olacaktır. Bugüne dek **Abana Motor Fabrikası** hep gözardı edildi. Tanıtımında biraz geç kalındı. Elimizde çok değerli bir malımız var. Aranılan bir malımız var. Dünyada firmalar bu malı bulabilmek için reklamlar veriyor. Artık **Abana**'yı dünyada herkes biliyor. **İsveç**'e, **Fransa**'ya, **İtalya**'ya, **Güney Amerika**'ya, **Arabistan**'a, dünyanın çeşitli ülkelerine mal satıyoruz. Şu anda ürettiğimiz tüm malı satabilecek şekilde çalışıyoruz.

Türkiye'deki tüm makine üreticilerine ulaşıyoruz. (...) Aşağı yukarı 180 işçimiz var. (...) Eylül ayı (2000) olarak üretimimiz 6.700 motordur. Ama bizim amacımız aylık 10-15 bin motordur. Pazar payı sıkıntımız yok. Ufak tefek sıkıntılarımız var ama bunları atlatacağız. Teknoloji eskiliğimiz var. Onun için de kendimize kaynak arıyoruz. Yurtdışından 2 yılı ödemesiz beş yıllık bir plan içinde makine parkımızı yenilemeyi düşünüyoruz. **T. Halk Bankası**'nın hem işletme sermayesi, hem de makine parkı olarak çok büyük bir desteği var. (...) Şu anda bu fabrika sendikayı kaldırabilecek durumda değil. Sendikanın tüm haklarını işveren olarak yerine getiriyoruz. Bizim burada yalnızca huzura gereksinimimiz var. Biz burada birbirimizi sevmek zorundayız. Kavradan yana değil, barıştan yanayız. Artık geçmişi unuttuk. Eski günler geride kaldı. (...) Biz işçi çıkartmadık. İsterseniz bu konulara dönmeyelim. Ben artık eskileri unutmak istiyorum. Eskiye dönmenin hiç yararı yok. Fabrikamızda çalışanlar eski işçilerimizdir. Yeniden

üretimde geçeli 5-6 kez para dağıttık. (...) Eski işçilerimizin tüm haklarını verdik. Sigortalılıkları sürüyor. Biz bir uyum içindeyiz. Bu fabrikanın tek kaynağı üretimdir. Üreteceğiz ve satacağız. Bol bol üreteceğiz. Başka çıkış yolumuz yok. Bir an geldi bu fabrikada üretim durdu. İşçilere 135 milyar kadar borcumuz oldu. Şu anda bu borç 70 milyara düştü. Her ay da aylıklarını alıyorlar. (...) Bizim elimizde **Aladdin**'in **lâmbası** yok. **Türkiye** genelinde büyük bir ekonomik sıkıntı var. Sanayide bu sıkıntıyı yaşıyoruz. Bir de bölge olarak elektrik parasını çok ödüyoruz, taşımayı çok ödüyoruz. Aslında bu sıkıntılar geçmişten

kaynaklanıyor. Dışarda kalan işçilerimize, arkadaşlarımıza her zaman kapımız açıktır. 'Gelin çalışın' diyoruz” (özel söyleşi).

2001 Mayıs'ında fabrika müdürlüğüne **Erfain Tekin** (1962) atandı.

18 Eylül 2001 ile 15 Mayıs 2002 arası personel ücretsiz izine çıkarılarak fabrika üretime ara verdi.

2 Temmuz 2002'de fabrika, **Gessan Dış Ticaret AŞ**'ye kiralandı.

Deneme üretimine geçen Gessan, 18 Mart 2003'te personeli ücretsiz izine çıkararak üretime ara verdi. Son olarak 170 kişi çalışıyor ve ayda 8.000'le 10.000 arasında motor üretiliyordu.

5 Nisan 2004'te **Yüksel Holding** Yönetim Kurulu Başkanı (ve de Sert Holding'in sahibi) **Mehmet Sert** ve oğlu **Yurdal Sert**'in **Motorsan** Elektrik İç ve Dış Ticaret Pazarlama Ltd Ortaklığı, fabrikanın makinelerini de satın alarak **“Motorsan”** adıyla üretime başladı.

Fabrikalar kurulur, çalışarak mal üretir. Önemli olan, üretilen malı pazarlayabilmektir. Ürettiği malı pazarlayamayan fabrikanın değeri olmaz. **Abana Elektromekanik**, pazar açısından da şanslı bir fabrikadır. Çünkü, en çok sanayi kuruluşunun bulunduğu **İstanbul**'da **Abanah, Bozkurtlu, Evrenyeli, İnebolulu**, tüm **Kastamonulu** hemşehrilerimiz, makine üretiminde söz sahibidir. **Elektromekanik**'in ürünü olan elektrik motorlarını ürettikleri makinelerde kullanarak fabrikayı ayakta tutmaya çalışırlar. Böylece **Abana** motorları en iyi şekilde tanıtılmış olur.

Satı ÖZEN

(2 Ağustos 1992'de Elektromekanik genel kurulundaki konuşmasından)

ELEKTROMEKANİK HALKA AÇILIYOR

Abanalılarca kurulan, ancak zaman içinde %95'lik payı devlete geçen kuruluş, elektrik motorları üretiyor.

Halka açılma kervanına **Abana Elektromekanik** kuruluşu da katılıyor. 26 Şubat (1992) Çarşamba gününden başlayarak 2.500 liradan **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası**'nda (İMKB) satılacak. Kuruluşun ödenmiş anamalinin %16,66'sının karşılığı olan 200.000 pay, 11 Mart'a dek satışta tutulacak.

(...) Şu andaki ödenmiş anamalı 3 milyar TL olan kuruluşun halka açıklık oranı yalnızca %4,76'dır. Kuruluşun şu andaki en büyük ortağı %49,24'lük payla **Türkiye Kalkınma Bankası**'dır. Kuruluşta **Kamu Ortaklığı İdaresi**'nin %36; **Kastamonu İl Özel İdaresi**'nin %10 payı bulunuyor. **Kastamonu İl Özel İdaresi**'nin %10'luk payı, fabrikanın kurulması için verilen arsadan kaynaklanıyor. Türkiye Kalkınma Bankası ve Kamu Ortaklığı'nın payı da, kuruluşun devlet bankalarıyla olan ilişkileri nedeniyle yükselmiş.

Zaman içinde yapılan anamal artırımlarına küçük ortaklar katılmayınca, satılmayan öncelikli hakları devlet bankalarına satın alınmış.

Milliyet Gazetesi (23 Şubat 1992)

Erfain Tekin (fabrika müdürü, Çatalzeytin-Çağlar 1962):

"**Motorsan** 5 Nisan'da (2004) fabrikayı alınca, 3 hafta içinde personel alımı, bakım ve onarım yaparak üretime geçti. 2004'te toplam (8 ayda) 65.000 motor üretildi. Bu arada darboğaz olan bölümlerde makine alımı için çalışmalar yapıldı. Talaşlı üretim bölümüne kapak işleme için **CNC torna** ve kalıp bölümü için **CNC dik işleme** merkezi ve tel **erozyon makineleri** ile yeni kalıplar alındı. Döküm bölümüne Shell Maça makinesi alındı, kalıplar yenilendi. **Pik döküm** bölümü modernize edilerek kapasitesi artırıldı. Bölümler arası ve ambarlarda mal taşınması, kaldırma ve istifleme işlemleri için **forklift** (kaldırıcı-yükleyici) alındı. **Alüminyum enjeksiyon** (döküm) ürünleri için **tamburlu kumlama** makinesi alındı. ISO 9001-2000 kalite sistemi belgesi ve CE belgesi alındı. Gelecekteki amaçlar: Siparişleri eksiksiz ve zamanında sağlayarak "müşteri memnuniyeti"ni sağlamak. Çalışanların üretime tam katılımını sağlamak.

Sürekli iyileştirme için **Ar-ge** bölümü-nü çağın gereklerine göre geliştirmek. Bugün (15 Ocak 2005) personel sayımız 220'ye ulaşmış olup, hedeflere uygun, verimli olarak çalışmaktayız. Ayrıca 15 Kasım'da **çıraklık okulumuz** yeniden açıldı. Şu anda yalnızca 18 kişilik 1. sınıfımız var. İlk **dışsatım**ımızı da **Hollanda**'nın **Bege** kuruluşuna 2.150 motor olarak gerçekleştirdik." (özel söyleşi).

Fransız motor alıcısıyla oğlu, Sabri Tıgılı ve Hayati Demirbaş'la yemekte (1992).

240. SAYFA BOŞ